



Water4All - CREATE projekts:

Dabā balstīti risinājumi eitrofikācijas mazināšanai
Lielupes baseinā un Rīgas līcī

Latvijas komanda – Latvijas universitāte:

Anda Ruskule

Agnese Reķe

Ivo Vinogradovs

Anita Zariņa

11-Febr-2026 | Starp-projektu sadarbības grupas sanāksme
ūdeņu jomas pētniecībā, Rīgā



Co-funded by
the European Union



Latvijas Zinātnes padome

Par CREATE projektu

- **Cross-REalm** modelling and assessment of **Aquatic** ecosystem services: Towards a science-based design of nature-based solutions to tackle **Eutrophication**
- **Fokuss Latvijā:**
 - Lielupes baseins // Svētes baseins
 - Rīgas līcis
- **Projekta ilgums:** 2025–2028
- **Partneri:** Somija (meža un purvu ainavas), Igaunija (jūras ainava), Lietuva (agro-industriālā ainava), Polija (piejūras ezers ar sateces baseinu)
- **Galvenā ideja:**
Savienot ekosistēmu pakalpojumu modelēšanu + NBS telpisko plānošanu + iesaistīto pušu skatījumu, lai uzlabotu ūdeņu pārvaldību.



Galvenās aktivitātes

Ekosistēmu pakalpojumu un eutrofikācijas modelēšana

- SWAT+ hidroloģiskais modelis
- scenāriji dažādu NBS izvietojšanai

DBR telpiskā prioritizācija

- kur dabas risinājumi dod lielāko efektu
- kompromisi starp ekoloģiju, izmaksām, zemes lietojumu

Ieinteresēto pušu integrācija

- anketas (sabiedrības aptauja)
- ekspertu intervijas
- fokusgrupas / darba semināri
- scenāriju koprade

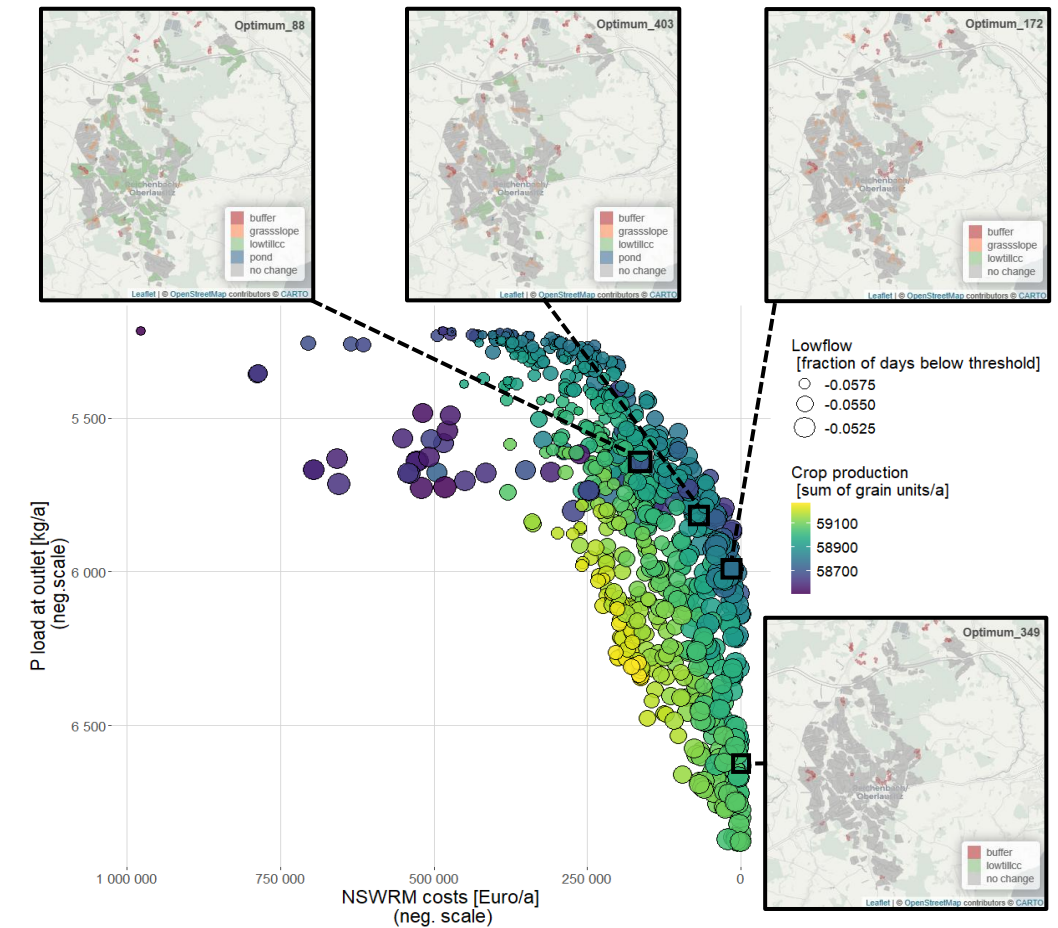
Modelēšanas uzdevumi, lai novērtētu dažādu DBR izvietojuma scenāriju efektivitāti

OPTAIN projekta darbplūsmas pielāgošana (www.optain.eu)

- **SWAT+ Model:** simulē hidroloģiskos procesus (notece, nogulumu un barības vielu plūsmas) esošajos un scenāriju apstākļos
- **CoMOLA Tool:** izmanto daudzmērķu zemes izmantošanas optimizāciju, lai, balstoties uz SWAT+ rezultātiem, izvietotu DBR

Integrācijas darbplūsma:

- Eksportēt SWAT+ apakšbaseinu un HRU līmeņa rezultātus (piem., ūdens iznese, nogulumu slodze).
- Pārveidot tos par telpiskiem indikatoriem CoMOLA piemērotības un mērķslāņiem.
- Veikt optimizāciju, lai noteiktu optimālu NBS izvietojumu, līdzsvarojot hidroloģiskos, ekoloģiskos un sociāli ekonomiskos mērķus.



SWAT+ un CoMOLA rezultāti tiks tālāk analizēti, izmantojot Pareto optimizāciju.

Aktualitātes ieinteresēto pušu un sabiedrības iesaistē, WP4

Publiskā aptauja Latvijā: eitrofikācija un DBR (n=415)

- termins *eutrofikācija* nav ļoti pazīstams, bet procesi un sekas tiek atpazīti
- visvairāk atbalstīti DBR – dabiskas palienes, ilgtspējīga lauksaimniecība; vismazāk – mākslīgie mitrāji, aļģu / gliemeņu audzēšana
- → iespējams “dabiskuma efekts”

Ieinteresēto pušu ekspres-aptauja, Lielupes baseins (n = 33) / DBR nepieciešamība un praktiskā īstenojamība

- Lielupes baseina agro-industriālā ainava
- Rezultāti iezīmē skaidru dalījumu starp “tehniski-praktiskiem” un “ekoloģiski-transformējošiem” NBS.
- Kas nosaka NBS augsto vai zemo vērtējumu? (pieredze, redzamība, politikas instrumenti)
- Vai ir (un kur) zināšanu trūkums?
- Kuri NBS var kalpot kā “ieejas punkti” scenāriju darbnīcām?

Aktualitātes ieinteresēto pušu un sabiedrības iesaistē, WP4

Ekspertu tiešsaistes padziļināta (potenciāli n = 15-18)

NBS nepieciešamība un praktiskā īstenojamība

- Lielupes baseina agro-industriālā ainava
- padziļināti izprast NBS īstenojamību, barjeras un veicinošos apsākļus, zināšanu trūkumus

1. Ko vērtēs eksperti?

- NBS efektivitāti ūdens kvalitātes uzlabošanā
- NBS praktisko īstenojamību (politika, zemes īpašumtiesības, izmaksas, konflikti)
- Galvenās vides problēmas un prioritātes
- Zināšanu un pierādījumu pietiekamību

(tilts uz WP2-3 modelēšanu)

2. Ko mēģinām izskaidrot?

- Kāpēc daļa NBS tiek uztverti kā “vajadzīgi, bet grūti realizējami”
- Kādi ir institucionālie, ekonomiskie un zemes lietojuma šķēršļi
- Kur pastāv zināšanu plaisas vai pretrunīgi priekšstatī starp nozarēm

(tilts uz scenāriju darbnīcām)

3. Papildus fokuss

- Barjeras vs. veicinošie faktori NBS ieviešanai
- Kādi dati un pierādījumi pārliecina lēmumu pieņēmējus
- Politikas instrumenti un finansējuma virzieni
- Labās un problemātiskās prakses piemēri



CREATE interesē sadarbība, kas ļauj savienot biofiziskos datus ar sociālajām uztverēm un politikas instrumentiem dažādos ūdeņu kontekstos

- ekspertu anketu respondenti, dalība ekspertu semināros / darba grupās
- koplietojami dati modelēšanai un scenārijiem - ūdens kvalitātes dati, hidroloģiskie dati un noteces dinamika, zemes lietojuma un pārvaldības dati

Vairāk par projektu

<https://www.water4all-partnership.eu/project/create>

<https://sisu.ut.ee/create-project/>



Co-funded by
the European Union